Tillsammans för barnens bästa i Sörmland

Rekommendationer för vidare implementerings-arbeten av samverkansmodellen – delrapport 4

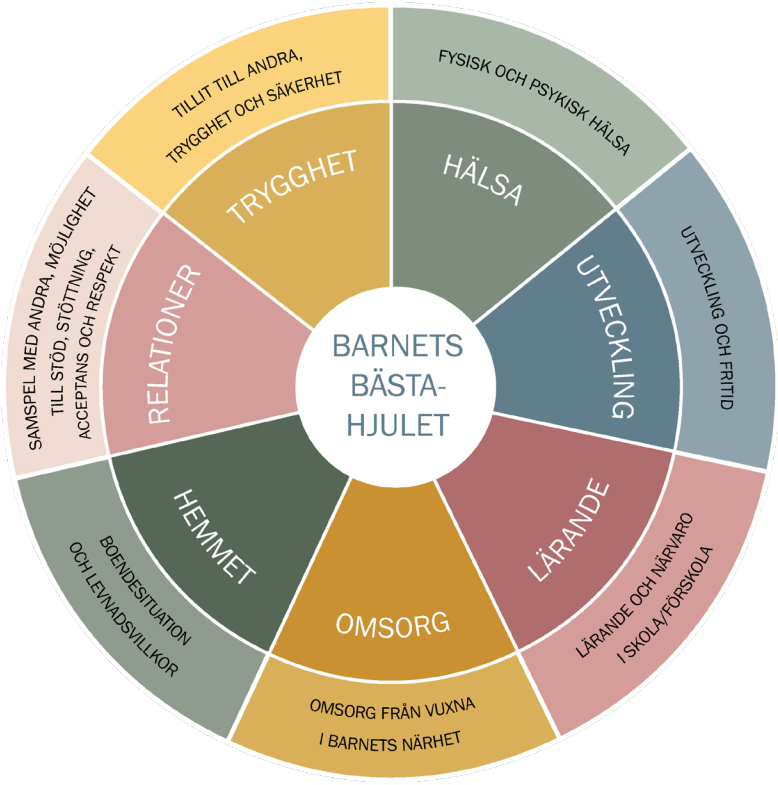

FoU i Sörmland

Utvärderingsrapport 2026:5

Tack!

Vi riktar ett stort tack till alla er som har bidragit med era erfarenheter eller som har arbetat med satsningen.

Om utvärderingsrapporten

FoU i Sörmlands utvärderingsrapporter beskriver en utvärdering av befintlig kunskap till exempel projekt, och delprojekt. Utvärderingsrapporter kvalitetsgranskas av FoU-medarbetare (som inte är författare) med kunskap i ämnet.

Författare
Lina Larsson och Osman Aytar

Datum och ort
Eskilstuna 2026-03-18

Omslagsbild
Barnets bästa-hjulet, Region Sörmland

Sammanfattning

Syftet med den avslutande studien av följeforskningen var att identifiera rekommendationer baserade på lärdomar sedan 2021, för pågående och kommande implementeringsarbeten av den länsgemensamma samverkansmodellen *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan. Samverkansmodellen* har arbetats fram under utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*.

I linje med vårt integrerade och interaktiva följeforskningsperspektiv har det varit en lärorik resa såväl för kommunala och regionala aktörer inom själva utvecklingsarbetet som för oss följeforskare som varit med på aktiviteter av relevans för följeforskning. Följeforskningen har bland annat inneburit kontinuerliga presentationer i styrgruppens månatliga möten, presentationer på region- och kommunnivåer, deltagande i vissa av FoU Välfärds årliga konferenser och liknande aktiviteter. Utöver det har delstudier och relaterade arbeten givit oss förmånen att se människors goda gärningar och lärande i samband med utvecklingsarbetet.

Vi avslutar denna delstudie med specifika rekommendationer, men vill uppmana verksamheterna att vid implementeringsarbeten även dra nytta av de rekommendationer vi tagit fram tidigare under åren i samband med de tre föregående delstudierna. De avslutande rekommendationerna i denna delstudie är baserade på framgångar, risker/hinder/utmaningar och förbättringsförslag, och föreslagna rekommendationer i de tre föregående delstudierna.

Rekommendationerna kan användas och/eller anpassas som lärdomar av alla verksamheter som arbetar med eller ska arbeta med implementering av den utvecklade samverkansmodellen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan.*

Innehåll

Introduktion 1
Den utvecklade samverkansmodellen och dess implementeringsplan 2
En interaktiv och lärorik följeforskningsresa för barnens bästa 6
Lärdomar i progression under de tre delstudierna 8
Rekommendationer för pågående och kommande implementeringsarbeten 10
Referenser 12

Introduktion

Det regionala utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* bedrivs i Sörmlands alla kommuner och Region Sörmland sedan 2021 och innefattar verksamheter som primärt berör barn och unga. Med barn och unga menas i detta sammanhang invånare i Sörmland i åldern nyfödd till den dag de fyller 18 år.

Enligt projektplanen (2021-08-16) för *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* är den gemensamma målbilden för utvecklingsarbetet ”att alla barn och unga i Sörmland ska ges möjligheter till en god fysisk och psykisk hälsa genom en god och trygg uppväxt utifrån varje barns behov. Samverkan ska ske med ett helhetsperspektiv kring barnens hälsa.”

För att kunna förverkliga denna målbild behöver Sörmland ”fokusera på proaktivt arbete med tidiga insatser för barn, unga och deras vårdnadshavare samt utveckling av samverkansstukturer för alla aktörer som arbetar med barn och unga i Sörmland. Ett starkt gemensamt ansvarstagande är avgörande” (Målbild, 2021-06-14).

I linje med denna ambition för ett proaktivt arbete och utveckling av samverkansstrukturer påbörjades ett samtal i styrgruppen tillsammans med processledarna och följeforskarna om förutsättningarna att mäta målbilden och de förväntade långsiktiga effektmålen givet tidsramarna för utvecklingsarbetet. Utifrån det bestämdes målsättningen med utvecklingsarbetet med följande delmål:

- det i Sörmland finns en länsövergripande samverkansmodell för tidiga insatser för barn och unga
- ett implementeringsarbete av samverkansmodellen är påbörjat
- en plan för fortsatt implementering och uppföljning av samverkansmodellen finns tillgänglig.

En samverkansmodell för tidiga insatser utvecklades under processen och den 18 oktober 2024 beslutades samverkansmodellen av Länsstyrgruppen och Skolchefsnätverket. Modellen är en överenskommelse mellan förskola/skola, socialtjänst och hälso- och sjukvården ”där alla är lika viktiga aktörer i arbetet med barn och bär samma ansvar att arbeta med fokus på tidiga och samordnade insatser. Arbetet bygger på att samverkan ska ske med tillit till varandra” (Region Sörmland, 2024, s. 1). Enligt överenskommelsen ska modellen implementeras i Sörmlands alla förskolor/skolor, socialtjänster och inom hälso- och sjukvården under 2025–2026. Som en del av detta beslut utvecklades en implementeringsplan, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En implementeringsplan* (Region Sörmland, 2025), för samverkansmodellen i Sörmland. Implementering är nu inne på sitt andra år.

De förväntade långsiktiga effekterna av utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* i linje med den inledande målbilden är följande:

- Fler barn och unga lever med en god psykisk och fysisk hälsa, den negativa utvecklingen av psykisk ohälsa har bromsats och psykiska besvär har minskat.
- Barn, unga och vårdnadshavare i behov av stöd ska genom effektiv samordning få tillgång till nödvändiga kontakter med barnen och de ungas behov i centrum.
- Fler barn och unga närvarar i förskola och skola samt uppnår kunskapskraven i skolan.

De långsiktiga effekterna är tänkta att följas upp av projektbeställaren Länsstyrgruppen[1] efter projekttiden, enligt projektplanen. Det regionala projektet *Karta och kompass – kartläggning och långtidsstudie av barns och ungas hälsa i Sörmland* kommer att skapa en bra grund för uppföljning av de långsiktiga effekterna av *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland.* Syftet med projektet *Karta och kompass – kartläggning och långtidsstudie av barns och ungas hälsa i Sörmland* är att få bättre kunskap om nuläge, samt möjlighet att kunna följa och analysera utvecklingen över tid.

FoU i Sörmland fick i början av utvecklingsarbetet uppdraget att följa *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*. Det övergripande syftet med denna följeforskning var att genom samverkan mellan projektbeställare, projektpartner,[2] projektägare, styrgrupp, processledare, målgrupper, forskare med flera skapa förutsättningar för ett kontinuerligt lärande i och genom utvecklingsarbetet. Detta är delrapport 4 i *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*. Med ett processtödjande och förändringsinriktat perspektiv har målsättningen för följeforskningen kring utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* varit följande:

- att ge stöd till utvecklingsarbetet för att kunna tillämpa relevanta metoder och aktiviteter i linje med projektplanen
- att ge stöd till utvecklingsarbetet för att kunna mäta och följa upp målen enligt projektplanen
- att ge stöd till utvecklingsarbetet i att dokumentera aktiviteterna och processen på lämpliga sätt som underlag för vidare självrapporteringar och utvärderingar
- att från projektstart utvärdera utvecklingsarbetet utifrån en förändringsinriktad programteoretisk modell.

Som en del av följeforskningens målsättning är syftet med Delstudie 4 att identifiera rekommendationer baserade på lärdomar sedan 2021 för pågående och kommande implementeringsarbeten av den länsgemensamma samverkansmodellen *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan* som arbetades fram under utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*.

Den utvecklade samverkansmodellen och dess implementeringsplan

Den beslutade samverkansmodellen *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan* (Region Sörmland, 2024) baseras på förarbeten (för mer detaljerad information om processen fram till samverkansmodellen se de tre delrapporterna hittills; Aytar & Larsson, 2022; Larsson & Aytar, 2023; Larsson & Aytar, 2025) inom ramen för utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland*. Det delprojekt

[1] Länsstyrgruppen är en arena för samverkan gällande socialtjänst och vård där högste tjänsteperson inom socialförvaltning (förvaltningschefer) och motsvarande parter inom Regionen (divisionschefer) möts för att diskutera gemensamma utvecklingsområden och satsningar. Länsstyrgruppen ligger under en gemensam nämnd, Nämnden för samverkan kring socialtjänst och vård (NSV).

[2] Projektbeställaren är Länsstyrgruppen. Då Skolchefsnätverket ej ingår i Länsstyrgruppen är de projektpartner, projektägare är Länsgemensamt regionalt stöd, styrgruppen är utsedd av Länsstyrgruppen och skolchefsnätverket i samråd.

och de två piloterna som utgör en av de centrala grunderna för samverkansmodellen (Region Sörmland, 2024) baserades på identifierade behov (Se *Figur 1*).

Figur 1. En illustration av de identifierade behoven

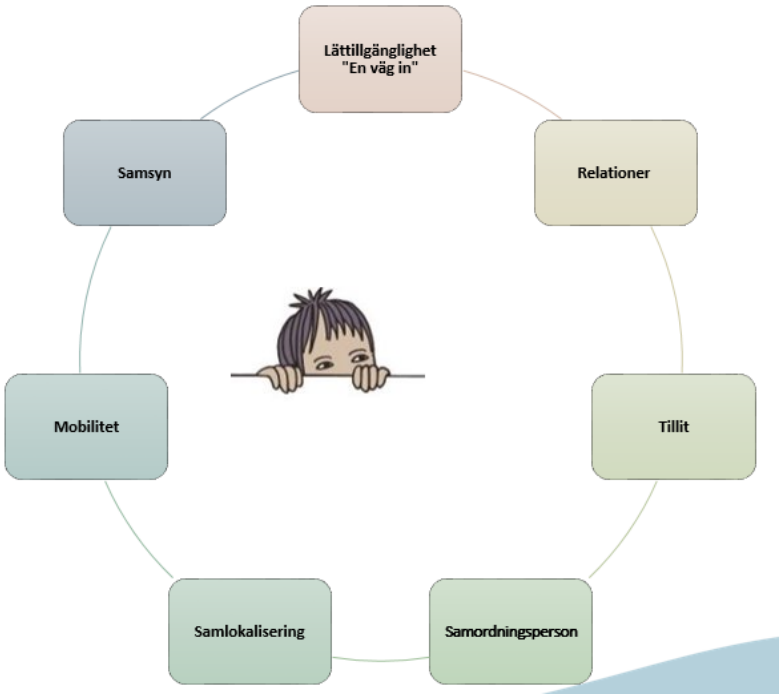

Utifrån utvecklingsarbetets styrgrupps beslut ställdes frågan om vilka som ville vara med i de tilltänkta pilotprojekten. Det gjordes genom den existerande samverkansstrukturen med Beredningsgrupp barn och de tre barn-arbetsgrupperna som finns i länet. Svaren och samtalen ledde till ett delprojekt och två piloter (För en övergripande visualisering av delprojektet och piloterna se *Figur 2*).

Figur 2. En visualisering av delprojektet och piloterna

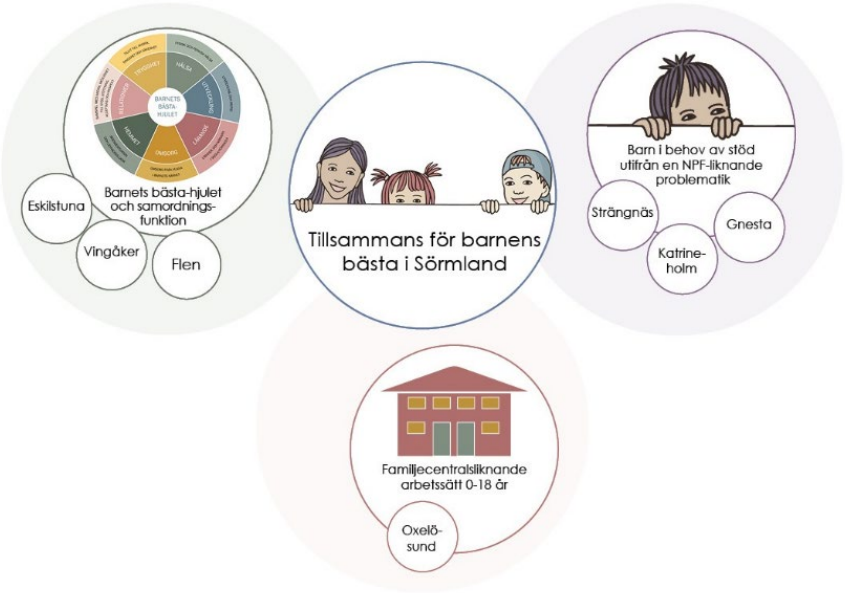

Vår studie om delprojektet och piloterna (Larsson & Aytar, 2025) visade att de har bidragit till utveckling och testning av modelltankar, vilka har lett till flera viktiga lärdomar i den nuvarande samverkansmodell som utvecklats under processen.

Som framgår av överenskommelsen för samverkansmodellen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan,* bygger denna modell på att ”alla barn och unga ska få likvärdiga och jämlika förutsättningar för en god och trygg uppväxt” (Region Sörmland, 2024, s. 1) och resoneras vidare:

> *Utgångspunkten i modellen är att arbeta med tidiga insatser vilket innebär tidigt i ett negativt skede av en ogynnsam utveckling. Att arbeta med tidiga insatser kan på individnivå förebygga framtida utanförskap, till exempel i form av fysisk och psykisk ohälsa, arbetslöshet, missbruk och kriminalitet. Modellen innefattar alla barn, från främjade nivå till åtgärdande, där fokus ligger vid samverkan, samarbete och samordning.*

Denna länsgemensamma modell för tidig samverkan, består av fyra delar (Region Sörmland, 2024):

- Gemensamt förhållningssätt
- Gemensam process
- Arbetssätt och verktyg
- Ledning och styrning

Huvudtanken med dessa fyra delar är att skapa en helhet där alla delar måste samspela i varje verksamhet vid implementering av denna samverkansmodell. Det gemensamma förhållningssättet ska med ett helhetsperspektiv genomsyra alla verksamheter som arbetar med barn i Sörmland, och vilar på en grund av tillit och strävan efter goda relationer, enligt Sörmlands samverkansmodell (Region Sörmland, 2024, s. 3):

> *Strävan är att uppnå en positiv utveckling och likvärdiga möjligheter för varje barn. Genom att se utanför sin profession och uppmärksamma fler aspekter av barns liv ökar förutsättningarna att se till hela barnets livssituation. Detta är en nödvändighet då olika faktorer i livet påverkar varandra, både utifrån skydds- och riskfaktorer.*

Ett exempel på ett gemensamt verktyg är Barnets bästa-hjulet (se *Figur 3*). Hjulet är en visualisering av ambitionen att se till hela barnets livssituation. Barnets bästa-hjulet är ämnat att användas av alla som arbetar med barn i Sörmland, för att barn och föräldrar ska känna igen det och få bättre förutsättningar att kommunicera om hur barnet mår. För en bättre spridning till olika interkulturella miljöer har Barnets bästa-hjulet översatts till följande språk: Engelska, finska, somaliska, arabiska och kurdiska (kurmanji/nordkurdiska).

Figur 3. Barnets bästa-hjulet

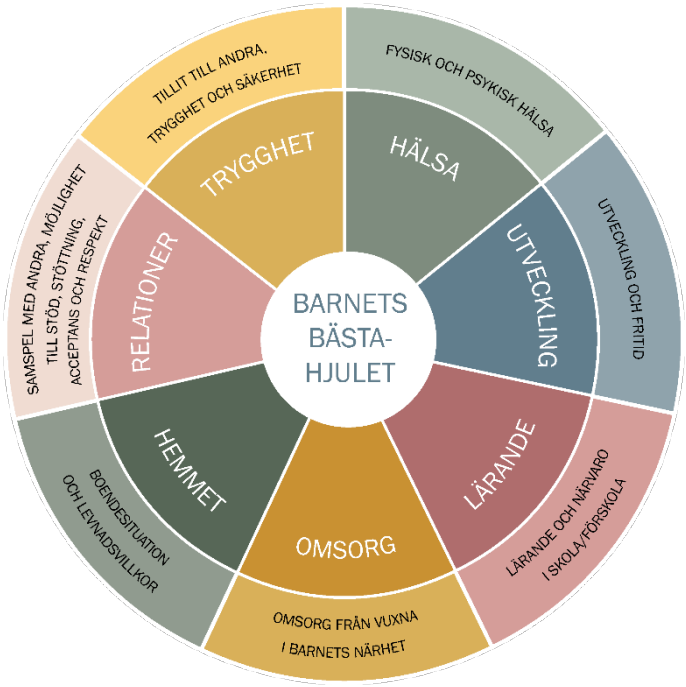

Helhetsperspektivet och det gemensamma förhållningssättet i samverkan är illustrerat i en triangel (se *Figur 4*). Triangeln visar olika preventionsnivåer och de roller som har kopplingar till dessa nivåer.

Figur 4. Struktur för samverkansprocess

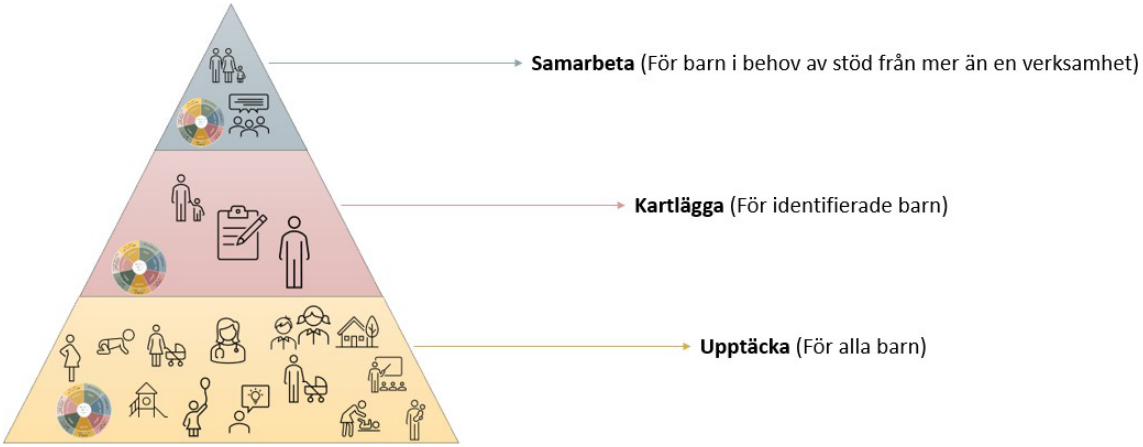

Den utvecklade implementeringsplanen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En implementeringsplan*, som används i Region Sörmland sen februari 2025 har som syfte att ”beskriva strategier och aktiviteter för införandet av samverkansmodellen. Vidare är syftet att ge hela länet förutsättningar för att kunna utföra en lyckad implementering på lokal nivå” (Region Sörmland, 2025, s. 1).

Som framgår i implementeringsplanen kräver denna en länsövergripande samverkansmodell en implementering på två nivåer; länsövergripande och lokal nivå. Processledarna för

länsgemensamt regionalt stöd har som uppgift att ge stöd till den länsgemensamma nivån och till huvudmännen; och respektive huvudman har i sin tur ansvar för implementeringen på lokal nivå (Region Sörmland, 2025, s. 1). I implementeringsplanen föreslås och beskrivs också några implementeringsstrategier som är mycket användbara för enskilda verksamheter beroende på deras lokala målsättning med implementeringsarbeten.

Denna rapport är en kort sammanfattning av slutsatser och rekommendationer i dokumenten *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan* och *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En implementeringsplan*. Båda dokumenten är innehållsrika och funktionella, och vi vill rekommendera de berörda verksamheterna att fortsätta att använda dessa som två av de centrala utgångspunkterna i vidare implementeringsarbeten.

En interaktiv och lärorik följeforskningsresa för barnens bästa

För en följeforskare började denna interaktiva och lärorika resa för barnens bästa i Sörmland FoU i Sörmland bjöd in ett urval av forskare inför starten av utvecklingsarbetet Tillsammans för barnens bästa i Sörmland. Efter några samtal skapades ett forskningssamarbete mellan FoU i Sörmland och Mälardalens universitet inom ramen för detta utvecklingsarbete för barnens bästa.

För följeforskningen avseende utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* utvecklades en programteoretisk modell, som integrerad metodologisk ansats (se *Figur 5.)* Den har sedan legat till grund för följeforskningen. Den programteoretiska modellen finns utförligt beskriven i *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland: Följeforskning om initiering och start av utvecklingsarbetet-delrapport 1* (Aytar & Larsson, 2022).

I linje med vårt integrerade och interaktiva följeforskningsperspektiv har det varit en ungefär fem år lång och lärorik resa (se *Figur* 6) såväl för kommunala och regionala aktörer inom själva utvecklingsarbetet som för oss följeforskare, som varit med på aktiviteter av relevans för följeforskning. Följeforskningen har bland annat inneburit kontinuerliga presentationer i styrgruppens månatliga möten, presentationer på region- och kommunnivåer, deltagande i vissa av FoU Välfärds årliga konferenser och liknande aktiviteter. Utöver delstudier och relaterade arbeten har vi haft förmånen att möta professionellas goda gärningar och lärande.

I processen sen starten av utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland* har fokus lagts på framgångsfaktorer, risker/hinder och förbättringsförslag, samt rekommendationer för respektive fas av detta arbete. För att ge förutsättningar för bättre uppföljning under processen har målsättningarna, och då speciellt effektmålen för utvecklingsarbetet varit i fokus. Utvecklingsarbetets initiering och start var den fas som handlade mest om planering och beslut kring vidare arbeten, medan den första aktiva fasen var process- och projektutvecklingen. Därefter kom projektutveckling genom delprojekt och piloter med huvudfokus på själva samverkansmodellen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan*. Nuvarande fas handlar om implementering av den utvecklade samverkansmodellen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En implementeringsplan.*

Figur 5. En programteoretisk modell för utvecklingsarbetet *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland,*

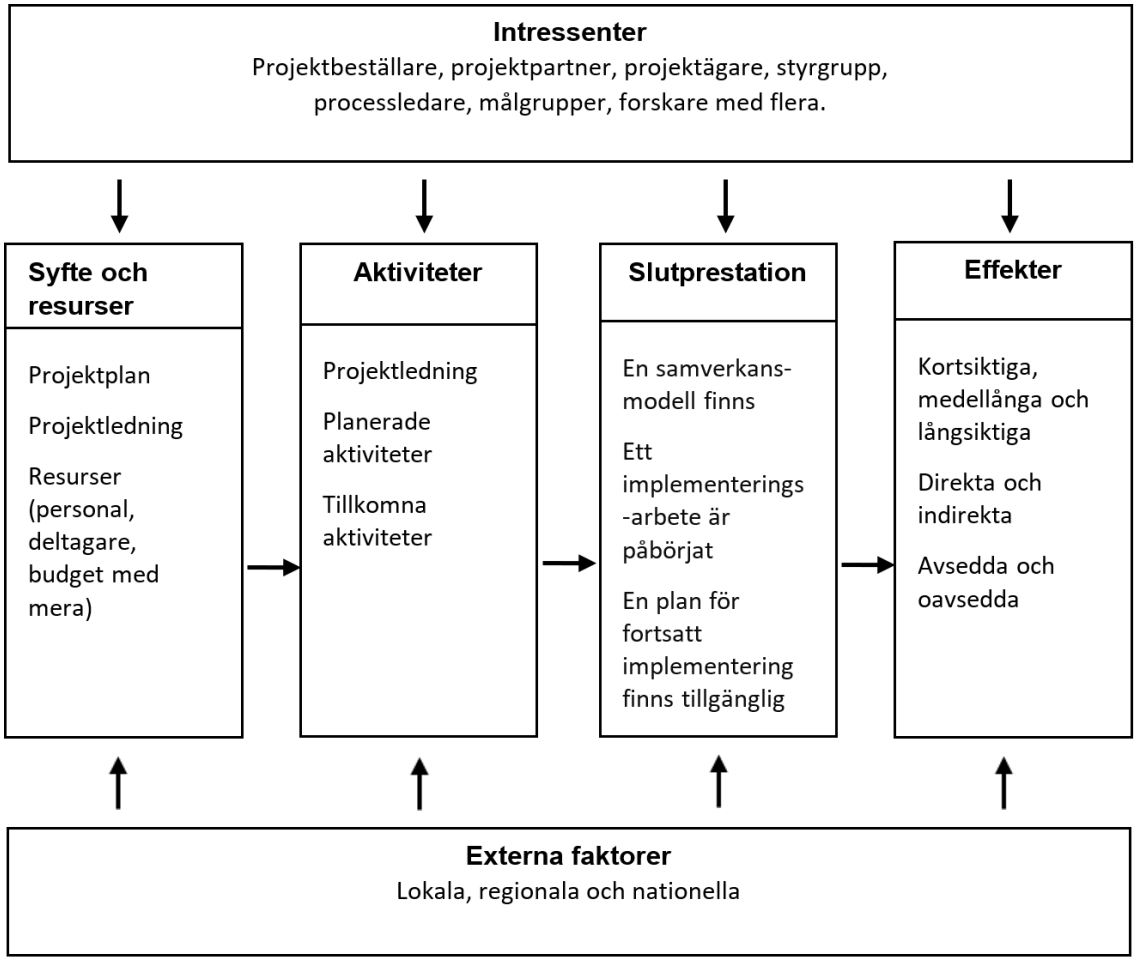

Utöver de tre delrapporterna inom ramen för följeforskning har två avsnitt av FoU-podden spelats in hittills. Det första avsnittet ”Följeforskning för barnens bästa” (nummer 82) publicerades den 23 maj 2023 med Lena Stenbrink som programledare. Vi följeforskare medverkade tillsammans med processledaren Lisa Sundh i detta avsnitt av FoU-podden (Stenbrink, 2023). Det andra Avsnittet ”Tillsammans för barnens bästa – Utveckling och forskning” (Nummer 106) publicerades den 19 maj 2025 med Lena Stenbrink som programledare. Vi följeforskare medverkade tillsammans med processledarna Nettan Candolf och Malin Sjöqvist i detta avsnitt av FoU-podden (Stenbrink, 2025).

Figur 6. En interaktiv process fylld med lärdomar för inblandade aktörer

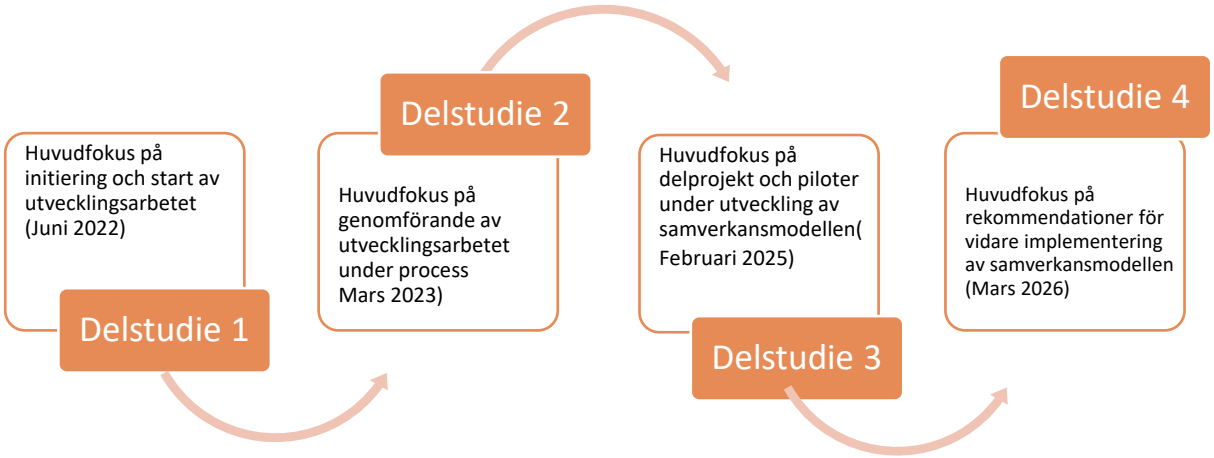

Det grundläggande underlaget för denna delstudie (nr 4) består av lärdomarna från de föregående tre delstudierna. En översiktlig beskrivning av både samverkansmodellen och implementeringsplanen ges också för en bättre förståelse för lärdomar och rekommendationer. Med lärdomarna under processen hittills menas en sammanflätning av framgångsfaktorer, risker/hinder och förbättringsförslag presenterade i föregående delstudier och liknande som tillkommit under resans gång med relevans för vidare implementeringsarbeten i Sörmland. Följeforskningens genomförande generellt och lärdomar och rekommendationer i synnerhet är planerade i enlighet med forskningsetiska regler (Vetenskapsrådet, 2024) och Dataskyddsförordningen (GDPR).

Lärdomar i progression under de tre delstudierna

När följeforskningen nu går in i sin slutfas kommer här en del avslutande reflektioner över denna interaktiva och lärorika process. Huvudfokus ligger på ett antal rekommendationer, baserade på lärdomar sedan 2021, för pågående och kommande implementeringsarbeten av samverkansmodellen inom ramen för utvecklingsarbetet.

De rekommendationer som lades fram utifrån lärdomar från framgångsfaktorer, hinder/risker och förbättringsförslag i samband med Delstudie 1 om utvecklingsarbetets första fas med initiering och start var följande fem rekommendationer[3] (Aytar & Larsson, 2022):

1. Att ha mer fokus på utvecklingsarbetets målsättningar.
2. Tydlig och enhetlig informationsspridning till, och förankring hos, berörda aktörer och verksamheter. Nyhetsbrevet kan behöva kompletteras med exempelvis dialogträffar, workshops eller liknande.
3. Eftersom det finns andra aktörer som inte är representerade i styrgruppen rekommenderas att mer dialog förs med dessa aktörer.

[3] Rekommendationer som presenteras här är tagna från avsnitten ”Sammanfattning och rekommendationer” i början av respektive delrapport för de första delstudierna. Samma rekommendationer finns även i de avslutande avsnitten med vissa omformuleringar även om de har samma grundinnehåll.

4. Case som ett förslag på metod för att synliggöra olika förståelser för vad utvecklingsarbetet skulle innebära för olika parter i samverkan
5. Kartläggning om vad som fungerar bra och mindre bra i fråga om inkludering av berörda aktörer och att ett förbättringsarbete inleds med bland annat mer involvering av barn och vårdnadshavare.

När det var dags att komma med rekommendationer utifrån lärdomar av framgångsfaktorer, hinder/risker och förbättringsförslag för Delstudie 2 om genomförandefasen av utvecklingsarbetet lades följande sex rekommendationer fram (Larsson & Aytar, 2023):

1. Fokusera på att säkerställa en basnivå för samverkan som når alla barn i Sörmland, exempelvis tillgång till en familjecentral.
2. Säkerställ att det finns möjlighet att dra nytta av lärdomar från pilotprojekten när dessa når resultat. Det är viktigt att resultaten lyfts från det lokala perspektivet till det regionala, så att erfarenheterna kan generaliseras i utveckling för alla barn i Sörmland.
3. Säkerställ att arbetet inte bara handlar om psykisk ohälsa, inkludera även hälsofrämjande insatser för barn med exempelvis funktionsnedsättning eller kroniska sjukdomar. Kanske kan det ske i samband med arbete med välmåendehjulet.
4. Säkerställ att det tas hänsyn även till andra livsvillkor, som exempelvis ekonomiska villkor, i arbetet att främja barns hälsa.
5. Mobilisera Tillsammans för barnens bästas beslutade mål och arbetssätt som en utgångspunkt och resurs i nya statliga satsningar.
6. För att inte riskera att arbetet avstannar, formulera snarast en plan för fortsättning (gärna förlängning) i form av fortsatt praktisk testning av nya samverkansformer och implementering av modellen.

I samband med Delstudie 3 om delprojekt och piloter identifierades följande 10 rekommendationer baserade på lärdomar av framgångsfaktorer och hinder/risker avseende den tredje fasen av utvecklingsarbetet:

1. Ge pedagoger kompetensstöd i att hålla svåra samtal med vårdnadshavare, erbjud handledning för lärare på fler ställen och höj och säkra kunskaperna om NPF.
2. Ha tålamod för utvecklingsarbeten och fortsätt med uthålligheten och tajmingen i sådana aktiviteter. Tålamod och uthållighet är en viktig aspekt när det händer mycket under tidspress och kan möjliggöra att arbetet blir ännu bättre framöver.
3. Fundera över de involverade professionernas behov av tid i linje med vad som förväntas av dem. Hög arbetsbelastning hos professionerna i vissa sammanhang och tillfällen kan innebära att goda exempel inte kan bli implementerade på den nivå som önskas.
4. Ha goda relationer med föräldrar i aktiviteter som exempelvis föräldrakvällar, se även till att ha sådana forum för föräldrar på en neutral plats, och informera om dem i god tid innan.
5. Skapa processer och mekanismer som ser till att besluten följs på alla berörda nivåer, i beslut med flera parter.
6. Säkra samverkan genom gemensamma rutiner och avsatta tider.
7. Prioritera kommunikation i den egna organisationen och till den politiska ledningen, eftersom det finns en inneboende spänning i att prova nya arbetssätt när resurserna inte räcker för att möta behoven.

8. Ha tillräcklig dokumentation för att kunna nå och involvera nya människor med intresse och vilja för sådana aktiviteter såsom delprojektet och piloterna.
9. Skapa kontinuerliga mötesplatser mellan organisationer, för att öka professionernas tillit till varandra, skapa goda förutsättningar för att få hjälp i ärenden och främja utveckling av vidare samverkan.
10. Gör det möjligt för andra verksamheter i länet att ta del av lärdomar och att få komma på studiebesök eller att få en presentation av pilotverksamheterna.

Rekommendationer för pågående och kommande implementeringsarbeten

Som vi nämner i det föregående avsnittet har processen hittills varit fylld med lärdomar i form av framgångsfaktorer, hinder/risker och förbättringsförslag samt relaterade rekommendationer inom ramen för de första tre delstudierna och den efterföljande processen. Dessa lärdomar har påverkat processen hittills och ett stort antal av dem kommer att vara till nytta även för en fortsatt process med fokus på både pågående och kommande implementeringsarbeten. Här fokuserar vi på ett antal rekommendationer som baseras på lärdomar hittills och vi anser att dessa rekommendationer kan vara användbara, inspirerande och anpassningsbara i varierande omfattningar och nivåer beroende på pågående och planerade implementeringsarbetens behov.

Vår generella rekommendation för alla verksamheter som arbetar med och har planer att arbeta med implementering av den utvecklade samverkansmodellen, *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan* (Region Sörmland, 2024), är att:

Identifierade framgångar, risker/hinder/utmaningar och förbättringsförslag, samt föreslagna rekommendationer inom ramen för Delstudie 1, 2 och 3 (se Aytar & Larsson, 2021; Larsson & Aytar, 2023; Larsson & Aytar, 2023) kan användas och/eller anpassas som lärdomar till egen verksamhets behov och nytta i vidare implementeringsarbeten.

Nedan presenterar vi de identifierade specifika rekommendationer som är baserade på lärdomarna hittills sedan 2021 och exempel på reflektionsfrågor (de kan utvecklas och anpassas till respektive verksamhet) för respektive rekommendation:

1. **Verksamhetsnära målsättningar:** Processen visar att en av de grundläggande aspekterna för framgång i implementeringsarbete, är att utöver målbilder eller långsiktiga mål redan från början även ha mer verksamhetsnära målsättningar. Det har även stor betydelse för att förebygga missförstånd.
   Reflektionsfrågor: Har verksamheten satt upp mål för implementeringen? Vem har satt upp dessa, medarbetare och/eller ledning?

2. **Delaktighet av berörda aktörer:** Processen visar att en tillräcklig och hanterbar delaktighet av aktörer som berörs av ert implementeringsarbete kan gynna er process. Därför rekommenderar vi att tänka på en sådan delaktighet, beroende vilken fas i implementeringsarbete ni är.
   Reflektionsfrågor: Vet ni vilka berörda aktörer är? Vilka ska göras delaktiga? Vilken grad av delaktighet ska olika aktörer ha?

3. **Tydlig och enhetlig information:** Processen visar att en tydlig och enhetlig information om ert respektive implementeringsarbete till berörda aktörer och verksamhetsnivåer är en av de viktiga aspekterna för framgång. Därför rekommenderar vi exempelvis återkommande dialogträffar, workshops eller liknande med inspiration från tidigare delprojekt och piloter.
   Reflektionsfrågor: Vilken information behöver vara gemensam för hela länet, för huvudmannen, för området?

4. **Tålamod och uthållighet:** Processen visar att tålamod och uthållighet är en viktig aspekt när det händer mycket under tidspress som kan möjliggöra att arbetet blir ännu bättre framöver. Att ha avsatt och tillräcklig tid i förändringsarbeten är en grundläggande förutsättning för att bibehålla tålamod och uthållighet. Se därför över rutiner för tillräcklig tid att vara med i pågående och kommande implementeringsarbeten.
   ***Reflektionsfrågor*:** Vilka är tidsramarna? Har ni avsatt tid för arbetet? Finns strategier för att fortsätta arbetet vid organisationsförändringar, personalomsättning, bakslag etc.

5. **Kontaktytor för erfarenhetsutbyte:** Resultaten hittills visar att erfarenhetsutbyte och möjlighet att dra nytta av varandras erfarenheter kring relevanta och aktuella saker kan bädda för nya framgångar hos berörda verksamheter. Därför rekommenderar vi att verksamheter skapar lämpliga och fungerande kontaktvägar (exempelvis studiebesök, gemensamma workshops) som möjliggör att dela information om varandras implementeringsarbeten (exempelvis implementering genom Barnets bästa-hjulet eller liknande) och att kontakta varandra för erfarenhetsutbyte vid intresse och behov.
   Reflektionsfrågor: Finns det förutsättningar för erfarenhetsutbyte på organisationens alla nivåer? Behövs det? Finns erfarenhetsutbyte där det behövs?

6. **Tydlig arbetsdelning:** Resultaten visar också att det finns en del problem gällande vem som gör vad när besluten är fattade på regions- och kommunnivå och ska implementeras i enskilda verksamheter. Det riskerar att bli beroende av enskildas involvering. Därför rekommenderar vi mer översyn över sådana beslut vid kopplade processer för bättre genomströmningar och effekter.
   Reflektionsfrågor: Vet alla i verksamheten vem/vilka som ansvarar för modellens spridning och användning?

7. **Uppföljning i god tid och plats:** Skapande av processer och mekanismer för uppföljning av besluten på alla berörda nivåer, i beslut med flera parter, har varit en central lärdom under processen hittills. Sådana processer och mekanismer har fortsatt relevans för era pågående och planerade implementeringsarbeten. Därför rekommenderar vi att denna aspekt beaktas i god tid och sker på lämplig plats.
   Reflektionsfrågor: Vilka lämpliga processer och mekanismer behövs för uppföljning av besluten på alla berörda nivåer i god tid och plats?

8. **Lämplig och tillräcklig dokumentation:** I relation till föregående behov av uppföljning har dokumentation en viktig betydelse. Men dokumentation behövs även för att kunna nå och involvera nya människor med intresse och vilja för aktiviteter kopplade till respektive implementeringsarbete. Därför rekommenderar vi en tillräcklig dokumentation om era pågående och planerade aktiviteter i relation till implementeringsarbeten.
   Reflektionsfrågor: Finns det en lämplig och tillräcklig dokumentation hos varje huvudman? Behövs det en sådan dokumentation på länsnivå också? I så fall i vilken omfattning?

Nu när följeforskningsuppdraget avslutas och vi kommer med ett antal rekommendationer baserade på lärdomarna sedan 2021 är vi mycket glada och hoppfulla och även tacksamma för alla professioners goda gärningar lärdomar och goda samarbeten med medlemmar styrgruppen, procesledarna, kollegorna i FoU Sörmland och olika professioner i Sörmland.

Referenser

Aytar, O., & Larsson, L. (2022). *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland. Följeforskning om initiering och start av utvecklingsarbetet – delrapport1* (FoU i Sörmland Utvärderingsrapport 2022:6). Forskning och utveckling i Sörmland. https://www.fou.sormland.se/materialpublicerat/rapporter/rapporter-2020-2023/tillsammans-for-barnens-basta-foljeforskning/

Kvale, S., & Brinkmann, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur.

Larsson, L., & Aytar, O. (2023). *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland. Följeforskning om utvecklingsarbetet – delrapport 2* (FoU i Sörmland Utvärderingsrapport 2023:1). Forskning och utveckling i Sörmland. https://www.fou.sormland.se/materialpublicerat/rapporter/rapporter-2020-2023/tillsammans-for-barnens-basta-foljeforskning/

Larsson, L., & Aytar, O. (2025). *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland. Följeforskning om ett delprojekt och två piloter – delrapport 3* (FoU i Sörmland Utvärderingsrapport 2025:4). Forskning och utveckling i Sörmland. https://www.fou.sormland.se/materialpublicerat/rapporter/rapporter-2020-2023/tillsammans-for-barnens-basta-foljeforskning/

Region Sörmland (2025). *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En implementeringsplan.* Länsstyrgruppen för samverkansstrukturen i Sörmland. https://samverkan.regionsormland.se/utveckling-och-samarbete/samverkan-socialtjanst-och-vard/utvecklingsarbeten-i-samverkan/tillsammans-for-barnens-basta/processen/

Region Sörmland. (2024). *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – En länsgemensam modell för tidig samverkan*. Länsstyrgruppen för samverkansstrukturen i Sörmland. https://samverkan.regionsormland.se/utveckling-och-samarbete/samverkan-socialtjanst-och-vard/utvecklingsarbeten-i-samverkan/tillsammans-for-barnens-basta/

Stenbrink, L. (Programledare). (2023, maj 2023) *Följeforskning för barnens bästa i Sörmland*, 82 [Podd]. FoU i Sörmland. https://soundcloud.com/user-28572254/82-foljeforskning-for-barnens-basta/s-khvYRD2Vfld

Stenbrink, L. (Programledare). (2025, maj 2025) *Tillsammans för barnens bästa i Sörmland – Utveckling och forskning*, 106 [Podd]. FoU i Sörmland. https://soundcloud.com/user-28572254/106-tillsammans-for-barnens-basta.

Vetenskapsrådet. (2024). *God forskningssed 2024*. Vetenskapsrådet. https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html